

Munkáskezeket adtam én

Éjjel a csillagok nem
[égnek,
évszakok sírnak és egek.
Álmában sír az anya s ébred,
azt hiszi, sír a kisgyerek...

— Szép munkáskezeket adtam
én az államnak. Nem bánom,
hogy hajnalban keltem, éjfél-
kor feküdtem. Betöltöttem az öt-
venhetet. Akkor is öröm volna,
ha még egyszer újra kellene kez-
denem. Tán sokkal jobb is len-
ne, kapnék az államtól sok tá-
mogatást. De behívom már a két
kicsit, mert most csak kettő van
ittthon.

(Iskolás korú gyerekek ülnek
az anyjuk mellé, a szék karfá-
jára. Hangulattal telik meg a kis
szoba.)

Ez a kis Guszti az én „legna-
gyobb” fiam! Sokat segít itthon.
Tiltakozik is mindig, hogy nem
ő a picit. Andival sincs baj. Jól
tanul. Szépen hegedül. Na, mut-
tasd már meg a hegedűt, és
játsszál valami szepet... Or-
szágos versenyre készül. De
mondom mindet előlről:

Irma a legnagyobb. Dolgozik.
A jogi egyetemen. Gépel, de jár
az esti tagozatra is. Most ne-
gyedéves. Sikerült neki min-
den vizsga. Alajos fiam a textil-
művekben művezető. A múlt év-
ben országos versenyen nyert
első díjat. Megbecsülik, szere-
tik a munkahelyén. Elkerült
már a háztól, albrétbe ment.
Van egy kisbabájuk. Alig várom
már a szombatot, amikor mind
hazajönnek. Felteszem a nagy,
nehéz vaslábost a gázra, és tele-
főzöm töltött káposztával...
Eredj már Guszti, zárd el a tü-
zet, azt hiszem, hogy úgy hagy-
tam...

(Mozdul a családi gépezet, An-
di is tenné már az álla alá a he-

gedűt, de csak áll, és várja a
biztatást.)

Év végére várnak új lakást
Miklósék. Az a fiam is a textil-
művekben dolgozik, ő is műve-
zető. Nem messze innen, albré-
letben laknak. Elfelejttem
mondani az előbb Alajosról,
hogy most küldik a műszaki fő-
iskolára a gyárból. Elvégezte
előtte a marxista egyetemet.

Azután következik a Nándor. Ő
rendes iskolában tanul. Megke-
reste rá a pénzt, amikor a texti-
lben dolgozott. Villanyserelő
volt, most elektroműszerésznek
tanul. Kecskeméten a főiskolán.
Másodikos. Ha szabad ideje van,
azonnal jön haza a gyárba. Szer-
etik ott, végig kitűnő tanuló.

(Előkerül a kotta, a kottatartó,
szepen, tisztán szól a hegedű. Vi-
valdi.)

Péter is jól tanult. Mind a
három évben nyert valami dí-
jat a fiatalok versenyén. Most a
tejtüzemnél szakmunkás. Aho-
va kell, oda teszik. Van, amikor
túrót, van amikor vajot csinál,
meg néha pasztöröz. Nemsoká-
ra betölti a húsz évet. Munka
mellett szeretne továbbtanulni ő
is.

Hát, hogy is mondjam, miért
maradt Tibor fiam is a textil-
iparban? Egy megindult, vitte
magával a többit. Közel van,
és szívesen mennek oda, meg-
becsülik őket.

(Kiszámoljuk, hányadik gye-
rek is ő. A hatodik. Májusban
valamelyik kirakattól mosolyog

ránk a fénykép a Textilipari
Szakközépiskola tablójáról.)

Gyönyörű, fekete hullámos ha-
ja van. Nem szólok ellene sem-
mit. Egynek se szóltam. Nekik is
vannak igényeik. Most nem is-
merne rá, mert levágatta. Szer-
reti az iskolát. Nyáron itt gyar-
korlatozik ő is a gyárban. Nem
tudjuk, sikerül-e neki a főisko-
la?

(Gusztit besegít: könnyűipari
főiskolára megy majd Tibor. Sok
éremet hozott haza. Tájékoztó-
si futó.)

Kornélia lányom mondta ta-
valy, hogy dolgozik a nyári gyar-
korlat után is. Akkor is rakja a
téglat, csak vegyünk új bútort a
kiszobába. Az Építőipari Szak-
középiskolába jár. Most már
nemcsak enivalóra jut, hanem
telik a lakásra is. Tavaly lett
gáz is. Sokat nélkülöztünk. Nem
szégyen az, csak nehéz rágon-
dolni. Node, nem értem még a
végére. Andrea még az általánost
járja. A Guszti meg a legki-
sebb, hatodikos, de ő segít ne-
kem legtöbbit. Eljár a boltba,
meg mindent megcsinál. Néha,
amikor megveszem az ebédnek
valót, alig bírja hazatolni a bi-
ciklit, úgy meg van pakolva.

(Gusztit bölintással igazolja, s a
szeme csüskében ott a huncut-
kodás, mégis csak ő hozza a csa-
ládának a kaját.)

Elmondtam mind sorban. Mit
mondjak még? Akinek ma hár-
mas ikre születik, öröklakást
kap. A családi pótlékból is meg-
élnének. Nekünk kilenc van, de
csak kettőre kapunk pénzt, a
többi kinőtt alóla. Későn jött
nekünk a szerencse. Jut azért
kenyér, pénz és takaró is mind-
egyiknek.

Dolgozunk mi mindnyájan. Ré-
gebben még többet. A férjem
képkeretező kisiparos volt, most
a „tizenegyes” autójavítóban dol-
gozik. Járt az üveges kátészbe
is. Nyolcszáz forintot hozott ha-
za négy gyerekre. Mi pénz az!

(Andrea összepakolja a kottá-
kat. A szekrényben, pakolász.)

Úgy éltünk, ahogy tudtunk.
Amikor éves után nem tudtam
mit eltenni a kétkilós kenyér-
ből, gondoltam, elmegyek mun-
kára a ruhagyárba, minden nap
hat órára. De a kilenc gyereket
ki kellett indítani, nem lehetett
íthagni őket. Akkor még gáz-
fűtés se volt. Inkább utaztam
egy órát nap mint nap, innen a
Mura utcából (Üttörő tér mel-
lől), hogy a József Attila sugár-
úton ki tudjak nyitni. A férjem
üzletét 1964-ben átvettem, odáig
elvittem, hogy tavalytól kapok
egy kis nyugdíjat. Évenként a
tanács adott segílyt, hol ötszáz,
hol ezer forintot. A gyerekek is
hoztak haza, meg rakták az if-
júsgái kölcsönt.

(Dél felé jár az idő, az ebéd-
hez való még ott a szatyorban,
Gusztit már készülődik, nehogy őt
vegyék elő a többiek, hogy el-
summantotta a dolgát.)

Annak örülök, hogy azért
mindenki megállja a helyét a
családból. Boldogan főzöm tele
ünnepekkor, ha kell, kétszer
is a húszliteres vaslábost. Együtt
vagyunk mindannyian. Amióta
anyám meghalt, én gondoskodom
beteg hűgomról is.

Kicsit szomorú is vagyok, ha
látom, hogy szedelőzködnek, de
örülök is, mert saját fészükre
mennek.

... Azon néma vinnogás

[dermed.
Az anya ágyából kikel —
úgy látja, mosolyog a gyermek,
és megnyugodva alszik el..."]

Varga Lajosné mondatait Jó-
zsef Attila sorai közé szorította:
MAJOROS TIBOR

én meg követem mindjüket
és megkövetem mindjüket
magamhoz ölelném sorra mind
hisz ők az ifjúság

késő hiába csak vonul-
nak visszahozhatatlanul
kört körre ír a körmenet
mögöttem dobognak

de én is
mindiglen mögöttük megyek

kört körre ír a Körmenet
ők utolérnek de nekem már
elérhetetlenek

Gyurkovics Tibor

A hó

Nagy hó, nagy varjak, nagy egész,
kialakult birodalom,
teher fekszik az utakon,
amerre lehet, arra mész.

Annyi út elveszett a hóban,
és annyi ember, mint a gép
elromlott az akaratodban,
kit akarsz megtartani még?

Mi lesz veled trolibusz?

Sokan nem gondolnak arra,
hogy egy városi ember át-
lagban több időt fordít
(Budapesten napi 1–2 órát) a
közlekedésre, mint szórakozásra,
vagy saját gyermekeinek a ne-
velésére. Ezért nem csoda, ha
mindennapi közérzetünket, han-
gulatunkat alapvetően befolyá-
solja ez a kérdés. Bár a közle-
kedéssel megelégedve csak rit-
kán vagyunk, mégis van a tö-
megközlekedési eszközökön be-
lül a többinél jobbnak, szimpa-
tikusabbnak tartott jármű. Saj-
nos, olyan járművet még sehol
sem tudtak konstruálni, amely
közlekedésszempontból, gazdaságsá-
gi, levegőtisztasági és egyéb
szempontból egyaránt kiváló len-
ne, mégis szeretnék a budapesti
közlekedésben egy sokak által
szimpatikusnak tekintett, és ma
már fejlesztés előtt álló közleke-
dési ágazatról, a trolibusz hely-
zetéről beszámolni.

Ami rövid történetét illeti, a
tömegközlekedési eszközök csa-
ládjában egyetlen jármű sem
váltott ki annyi vitát — kapott
annyi elismerést és elmarasztal-
ást, mint a trolibusz. Közel 40
év alatt, 1960-ig 49 ország, 495
nagyvárosában létesítettek trol-
ibuszüzemet. Majd 1970-ig 15 or-
szág, 69 városában szüntették
meg ugyanezt a közlekedési ága-
zatot.

Az utóbbi évek eseményei, kü-
lönösen a környezetvédelem in-
dokolt előtérbe kerülése és az
ún. olajválság azt eredményezte,
hogy a trolibusz fejlesztésének
kérdését ismét napirendre lehe-
tett tűzni.

Kétéves előkészítő munka után,
1976 júniusában a Fővárosi Tanács
— a megváltozott helyzetre
való tekintettel — úgy dön-
tött, hogy az V. ötéves terv idő-
szaka alatt a 154 db-ból álló
troliparkot 350 db-ra kell emel-
ni, a meglévő járművek korszer-
sítése mellett.

A döntésnél kijelölték alkalm-
mazási területét — a forgalom-
technikai lehetőségeken belül.
Ezek a következők:

— sűrűn beépített, erősen lég-
szennyezett városrészekben (pl.
belváros),

— pihenővezeték, illetve ki-
emelt zöldterületeken (pl. Zug-
liget, Városliget, Margitsziget),

— egyes új lakótelepeken,
— hegyes, dombos vidékeken
(az áram-visszatáplálás lehetősé-
ge mellett).

Járműbeszerzési nehézségek
nincsenek. A Szovjetunió felké-
szült szóló járművek tekintetében
saját igényen felül az expor-
tígyények, így a magyar igények
kielégítésére is. Csuklós
járműveket 1980-ig azonban csak
IKARUS—szovjet kooperáción
belül célszerű építeni.

Időközben a trolibuszjármű-
vek átlagéletkora, az új beszer-
zések és korszerűsítés alapján, 20
évről 2,5 évre csökkent. A fej-
lesztés következő lépéseként
megkezdődött három új trol-
ibuszvonala építése a fővárosban.

Összességében 1980-ig 70 km új
útvonalon találkozunk majd a
halkan suhanó további 200 db
korszerű járművel.

Ténykérdés, hogy Budapesten
átértékelődött a közlekedési esz-
közök használata. A BKV hosszú-
távú terveiben a környezetvéde-

lem és az energiatakarékosság
kiemelkedő szerepet kapott, és
ez a villamos és trolibusz széle-
sebb skálájú felhasználását is je-
lentli.

Felvetődik a kérdés: nem túl-
zott-e az óvatosság e területen az
ország többi nagyvárosaiban?

A Közlekedés- és Postaügyi
Minisztérium, amely átfogja a
közlekedési ágazatokat, a trol-
ibusz kérdésében mindig a meg-
fontolt, de határozott fejlesztés
híve volt, legutóbb Budapest
mellett vidéken is tervbe vette a
trolibuszfejlesztést. Ahhoz azon-
ban, hogy Budapesten kívül bár-
hol új telephely létrejöhessen, ille-
ve valamely városban a VI. öt-
éves tervben a trolibusz közle-
kedhessen, helyi viszonyokra is
értékelhető tapasztalatokra van
szüksége. Ez pedig egy-egy ki-
sérlettel vonal V. ötéves tervi meg-
építését teszi szükségessé.

Azoknak a felelős városterve-
zőknek, akik a kísérlet kockázatát
vállalják, előreláthatóan sok
problémával kell megküzdeniük.
A kísérlet sikere érdekében ösz-
szefogás szükséges, biztosítani
kell azt, hogy az eddigi tapasztal-
atok rendelkezésre álljanak, s
az elvi segítségen túl, anyagi tá-
mogatás is szükséges. Konkrétan,
ha pl. Szeged vállalná ezt az út-
törőszerepet, a BKV-nak bizto-
sítania kellene az áramellátás
tervezését, a járművek beszerzé-
sével járó munkát, a járműalka-
trészek BKV-val együttes —
térítés melletti — beszerzését, a
szakemberek kiképzését stb.

A KPM-nek érdemes lenne
még elgondolnia, hogy a fenti felté-
telezett segítség mellett miként
lehetne 1978/79-re a kísérlethez
pénzügyi alapot létrehozni, hogy
megfelelő tapasztalatok birtoká-
ba jutva, a VI. ötéves tervhez
szükséges járműveket és beren-
deztesszükségletet még időben ál-
lamközi szerződésekkel alátá-
masztva rendezni lehessen.

Budapesten a trolibuszfejlesz-
tés kérdése józan érvek alapján
már elődt. A vidéki városok
csak akkor tudnak a VI. ötéves
tervben a járműfajtaival számolni,
ha már most közös segítséggel
hozzákezdünk a munkához.

Szocialista társadalmunknak a
dolgozókról való sokoldalú gon-
doskodását bizonyítja a magyar
országgyűlés által 1976-ban elfo-
gadott környezetvédelmi törvény,
amelyen belül a légszennyezés el-
leni küzdelem kiemelkedő sze-
repet kapott.

Az új közlekedési eszközfej-
tásra való áttérés sok gondnal
és vesződséggel járhat, de min-
den vezetőnek, aki komolyan ve-
sz a közlekedés helyét és szere-
pét — indokolt esetben — vál-
lalnia kell azt a többletmunkát,
amely a megszokottól való eltér-
ést — átmenetileg — indokol.

Remélem, hogy a vidéki váro-
sok esetében is rövid időn belül
megtörténik az átértékelés, és
még kevesebb idővesztéssel,
mint Budapesten, tért hódít ez
a környezettisztító és halk jár-
mű.

RISS JENŐ

országgyűlési képviselő,
az országgyűlés építési
és közlekedési bizottságának
tagja,
a BKV fejlesztési
vezérigazgató-helyettese

Simai Mihály

A körmenet

féllábon egy csresznye-
fa lassún rakottan jődögél
s véle a csizmás almáfák
véle egész Békés megye
fürtök kalászkok jegenyék
házak kocscik lovak tanya
surmók tündérek cimborák

követik a cseszrynefát